Dosarul:nr.2a-1700/24 Judecător: Lupașcu Natalia
2-23108301-02-2a-24042024

D E C I Z I E

01 aprilie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

având în componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Anton Marina

Judecătorii Dulghieru Dorin și Roșca Constantin

Grefier Iaz Adelina

examinând în ședință publică cererea de apel declarată de Pidghirnea Ruslan, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Savva Lucia către Pidghirnea Ruslan cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere, obligarea achitării studiilor copiilor, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 februarie 2024, prin care acțiunea a fost admisă.

c o n s t a t ă:

La data de 26.07.2023 Savva Lucia a depus cererea de chemare în judecată către Pidghirnea Ruslan cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere pentru copii minori, obligarea achitării studiilor copiilor.

În susținerea cererii depuse a indicat că Savva (Pidghirnea) Lucia și Pidghirnea Ruslan s-au căsătorit la 01.02.2008. Din căsătorie au 3 copii minori: Pidghimea Lavinia a.n. 06.06.2008, Pidghimea Renatta a.n. 10.05.2010, și Pidghimea Selena a.n. 29.11.2013.

Ulterior, în anul 2023 viață în comun a soților a eșuat, deoarece s-a adeverit că pârâtul a decis să inițieze o familie separată. Astfel, ambii au luat decizia de a desface căsătoria și la data de 24.06.2023 au depus o cerere la Oficiul Stării Civile întru desfacerea căsătoriei, iar la data de 25.07.2023 a fost eliberat certificatul de divorț.

Pe parcurs, când a fost ridicată întrebarea legată de întreținerea copiilor comuni, pârâtul a comunicat că reclamanta urmează să se descurce în continuare de una singură, prin ce și-a manifestat iresponsabilitate față de propriii săi copii.

Concomitent, pârâtul a exprimat acordul ca copiii să rămână cu mama, considerente din care, un eventual aviz al Direcției pentru Protecția Drepturilor Copiilor nu este necesar în speță.

Susține reclamanta că după desfacerea căsătoriei, toți 3 copii comuni locuiesc de facto cu mama într-un apartament închiriat separat și se află integral în grija și educația mamei.

Ruslan Pidghimea comunică cu copiii ocazional şi după cum se află ulterior, aceste întâlniri nu le folosește pentru ai educa şi dezvolta, dar pentru a le insufla informații înjositoare în privința mamei, astfel afectând psihicul copiilor, care pe parcursul ultimului an deja au fost martori a mai multor scene umilitoare şi batjocoritoare de comportament față de mamă.

Notează că necitind la înțelegerea verbală care a avut loc între soţi în momentul separării, de la începutul lunii iunie 2023, pârâtul Pidghimea Ruslan nu participă la educarea şi întreținerea copiilor minori, decât periodic şi superficial.

Chiar recent, fiind rugat de fiica mijlocie Pidghimea Renatta de a-i da ceva surse financiare, ultimul i-a transmis 50 de lei. Iar la 22.07.2023, fiicelor Pidghimea Selena şi Pidghimea Lavinia le-a comunicat că în curând va avea un copil, îl va numi Alex, şi din motivul dat nu va putea să le întrețină şi pe ele. Evidențiază reclamanta că în timpul conviețuirii comune, copiii minori au fost asigurați cu toate cele necesare şi duceau un mod de viaţă îndestulat. Astfel, toţi trei copii continuă să îşi facă studiile în cadrul Liceului „Litterarium", unde taxa anuală o constituie suma totală de 3500 euro şi 40.000 lei.

Conform informației Biroului Naţional de Statistică, valoarea minimului de existență lunară pentru întreținerea copilului minor cu vârsta între 7-17 ani, total în oraşe mari pentru anul 2022, a constituit suma de 3188 lei.

Cu referire la stare materială a tatălui, acesta este fondator şi conduce mai multe întreprinderi atît în R.Moldova, cît şi înafara ei (România). Veniturile sale de facto sunt de peste 5000 euro pe lună şi apar din alte surse, indirecte, decât salariul oficial.

Astfel, pentru a nu intra în devalizarea tuturor surselor sale de venit în vederea urmăririi lor, solicită instanței să fie stabilită o pensie alimentară de întreținere în mărime fixă de 5000 lei per copil (total 15000 lei) şi obligarea pârâtului să achite studiile copiilor minori în cuantumul convenit anterior, până la finisarea acestora.

O asemenea modalitate de asigurare a obligației părintești de întreținere a copiilor minori o consideră una echitabilă şi proporțională, care va fi capabilă să păstreze nivelul anterior de asigurare materială, fară a-i leza substanțial interesele tatălui.

În temeiul celor expuse, conducându-se de prevederile art. 36 alin.(5), 63, 74-76 Codul familiei şi recomandările Plenului Curţii Supreme de Justiție reflectate în Hotărârea nr. 4 din 15.04.2013, solicită reclamanta: stabilirea domiciliului copiilor minori Pidghimea Lavinia a.n. 06.06.2008, Pidghimea Renatta a.n. 10.05.2010, şi Pidghimea Selena a.n. 29.11.2013, cu mama; încasarea pensiei alimentare de la Pidghimea Ruslan în beneficiul Pidghimea Lucia pentru întreținerea copiilor minori, în sumă fixă de 15 000 lei, obligarea lui Pidghimea Ruslan să achite studiile copiilor minori în cuantum de 3500 euro şi 40000 lei per an până la finisarea acestora.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 februarie 2024 acțiunea a fost admisă.

La data de 26 martie 2024, reprezentantul apelantului Pidghirnea Ruslan, avocatul Teodor Cașu a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 februarie 2024, prin care acțiunea a fost admisă.

Apelantul Pidghirnea Ruslan și reprezentantul acestuia avocatul Teodor Cașu, în ședință de judecată au susținut cererea de apel și au solicitat admiterea acesteia.

Reprezentantul Savva (Pidghirnea) Lucia, av. Mihail Stavilă fiind citat legal în ședință nu s-a prezentat, dar a dispus examinarea apelului în lipsa acesteia din care considerente Colegiul în temeiul art.379 alin.(2) CPC examinarea cauzei în lipsa acestora.

Audiind explicațiile reprezentantului părții, studiind materialele pricinii, Colegiul Civil consideră necesar de a admite apelul din următoarele considerente.

În conformitate cu art.385 lit.d) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul, să caseze hotărârea primei instanțe şi să trimită pricina spre rejudecare în primă instanță doar în cazul în care s-au încălcat temeiurile prevăzute la art.388 alin.(1) lit. d) şi i).

Conform prevederilor art.388 alin.(1) lit. d) CPC, hotărârea primei instanțe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane neantrenate în proces.

În temeiul art.240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanță judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.

Conform dispozițiilor art.118 alin.(3) şi alin.(5) CPC, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanță judecătorească pornind de la pretențiile şi obiecțiile părților şi ale altor participanți la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate. Astfel, în opinia instanței circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii au fost determinate definitiv, reieșind din pretențiile şi actele probatorii prezentate în ședință de judecată.

Articolul 130 alin.(1) CPC statuează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Potrivit dispozițiilor art.373 alin.(1), (2), (5) CPC instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conținutul celor relatate Colegiul reține că sarcina instanței de apel derivă reieșind din dispozițiile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

Colegiul Civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-i-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Colegiul reține că în conformitate cu prevederile art.5 CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța de judecată în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

Conform art.8 alin.(1) Cod civil drepturile şi obligațiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sânt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi şi obligații civile, pornind de la principiile generale şi de la sensul legislației civile.

Conform alin.(2) drepturile şi obligațiile civile apar:

a) din contracte şi din alte acte juridice;

b) din acte emise de o autoritate publică, prevăzute de lege drept temei al apariției drepturilor şi obligațiilor civile;

c) din hotărâre judecătorească în care sânt stabilite drepturi şi obligații;

d) în urma creării şi dobândirii de patrimoniu în temeiuri neinterzise de lege;

e) în urma elaborării de lucrări științifice, creării de opere literare, de artă, în urma invențiilor şi altor rezultate ale activității intelectuale;

f) în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane;

g) în urma îmbogățirii fără justă cauză;

h) în urma altor fapte ale persoanelor fizice şi juridice şi a unor evenimente de care legislația leagă apariția unor efecte juridice în materie civilă.

Legea este considerată temeiul principal de apariție a drepturilor şi obligațiilor. Termenul de „lege” nu trebuie înțeles în sens îngust, adică exclusiv actul emis de organul legislativ, ci şi celelalte acte normative elaborate în concordanță cu legea.

Acțiunile ilegale - cauzarea de prejudicii unei persoanei - constituie un temei pentru apariția drepturilor şi obligațiilor civile. Ca rezultat al cauzării de prejudicii apare obligația debitorului de a repara prejudiciul cauzat, precum şi dreptul creditorului de a cere repararea lui.

În conformitate cu art.9 alin.(1) şi (2) Cod civil, persoanele fizice şi juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică şi cu bunele moravuri.

Buna-credință se prezumă până la proba contrară. Neexercitarea de către persoanele fizice şi juridice a drepturilor civile ce le revin nu duce la stingerea acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Potrivit prevederilor art.10 alin.(1) Cod civil statuează că apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.

Astfel, potrivit prevederilor leale menționate supra, drepturile civile sunt susceptibile de apărare judiciară independent de faptul dacă sunt sau nu prevederi exprese în Codul civil sau alte legi; or, instanța de judecată apără nu numai drepturile, dar şi interesele legitime, atît cele încălcate, cât şi cele contestate; apărarea judiciară este o formă de apărare preponderentă, dar nu exclusivă.

Astfel, dat fiindcă în cauză a survenit decesul persoanei care a solicitat în fața primei instanțe intervenirea în proces instanța urmează să soluționeze aceste chestiunii de către instanța de fond.

Colegiul Civil reține prevederile art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, în apel nu se poate schimba calitatea procedurală a părților, temeiul sau obiectul acțiunii şi nici nu

pot fi înaintate noi pretenții.

Or, actele de procedură privind pregătirea pricinii pentru dezbaterile judiciare reprezintă mijloacele juridice specifice puse de legiuitor la dispoziția instanței de judecată. Pornind de la faptul că în instanța de apel nu poate fi schimbată calitatea procedurală a părților, respectiv nu poate fi soluționată problema intervenirii în proces a altor persoane, se impune rejudecarea cauzei în prima instanță. Or, încălcarea admisă de către prima instanță necesită a fi elucidată şi corectată la rejudecarea cauzei.

În ședință de judecată s-a constat că în urma relațiilor de căsătorie, părțile în proces au trei copii minori: Pidghimea Lavinia a.n. 06.06.2008, Pidghimea Renatta a.n. 10.05.2010, şi Pidghimea Selena a.n. 29.11.2013, care după desfacerea căsătoriei la soților 25.07.2023 și pînă în prezent locuiesc împreună cu mama, reclamanta Savva Lucia.

Colegiul civil relevă că la actele dosarului lipsește atragerea în proces a Direcției pentru Protecția Drepturilor Copiilor, care urma a fi introdus în calitate de intervenient accesoriu pe lângă pârât în procesul judiciar prin urmare, în acest context legal, Colegiul Civil stabilește cert că prin soluționarea prezentei acțiuni aduce atingere obligațiilor procedurale a acestuia, neatrase în proces.

Respectiv, în conformitate cu prevederile art.67 Cod de procedură civilă, prin adoptarea soluției de admitere a acțiunii, după cum a procedat instanța de fond în actualul caz, se aduce atingere intereselor entității enunțate, din care considerent aceasta urmează a fi introdusă obligatoriu în calitate de participant în proces, or, bunurile domeniului public al statului aflate în administrarea întreprinderii nu aparțin acesteia cu drept de proprietate, fapt care face inevitabil atragerea reprezentanților statului în acest proces.

Or, potrivit dispozițiilor art.67 Cod de procedură civilă, persoana interesată într-un proces pornit între alte persoane, poate interveni în el alături de reclamant sau de pârât până la închiderea dezbaterilor judiciare în prima instanță, dacă hotărârea pronunțată ar putea să influențeze drepturile sau obligațiile lui față de una din părți.

Pentru a interveni în proces, intervenientul depune o cerere în care demonstrează interesul intervenției, indicând cărei părți i se va alătura. Copia de pe cerere se înmânează ambelor părți.

Intervenientul accesoriu poate fi introdus în proces şi la cererea uneia dintre părți sau din oficiul instanței.

În această ordine de idei Colegiul reține, că potrivit prevederilor art.67 alin.(1) Cod de procedură civilă, persoana interesată într-un proces pornit între alte persoane, poate interveni în el alături de reclamant sau de pârât, până la închiderea dezbaterilor judiciare în prima instanță, dacă hotărârea pronunțată ar putea să influențeze drepturile sau obligațiile lui față de una din părți.

Respectiv, prin această inacțiune a instanței de fond se încalcă principiul legalității și disponibilității procedurale.

În conformitate cu prevederile art.239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță şi pe probele cercetate în ședință de judecată.

Hotărârea întemeiată se bazează pe dovezile ce corespund cu cerințele despre pertinența lor, adică care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

În conformitate cu art.26 alin.(1), (2) CPC procesele civile se desfășoară pe principiul

contradictorialității şi egalității părților în drepturile procedurale.

Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile şi ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-şi formula, argumenta şi dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile şi mijloacele susținerii ei de sine stătător şi independent de instanță, de alte organe şi persoane, de a-şi expune opinia asupra oricărei probleme de fapt şi de drept care are legătură cu pricina dată judecății şi de a-şi expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

În caz contrar, nerespectarea acestor obligații, care se regăsesc şi în principiile fundamentale a procedurii civile expuse la art. art. 9 și 26 Cod de procedură civilă, afectează atât aparențele de imparțialitatea obiectivă a instanței, cât şi cele de echitate a procesului judiciar.

Or, instanța de apel nu este în drept de a admite derogări de la prevederile legii și de a acorda facilități în detrimentul celorlalți participanți ai procesului. Or, principiul preeminenței dreptului, inserat în preambulul Convenției Europene şi Statutul Consiliului Europei, constituind în același timp un important impuls la adoptarea Convenției (Golder contra Regatului Unit al Marei Britanii, nr. 4451/70 din 21.02.1975, par. 34, f.d. 30), cât şi parte integrantă a Convenției în conformitate cu prevederile art. 31 alin. (2) al Convenției de la Viena cu privire la dreptul tratatelor din 23.05.1969, nu poate fi neglijat la soluționarea pricinilor civile, potrivit prevederilor art. 12 Cod de procedură civilă.

Colegiul reține, că în circumstanțele speței, sacrificarea principiului preeminenței dreptului va avea inter alia drept efect defavorizarea procesuală a apelantei, deoarece asemenea acțiuni nu pot fi admise de către instanța de judecată decât în condițiile expres stabilite de lege, în caz contrar, acțiunile arbitrare ale instanțe sunt incompatibile testului de imparțialitate obiectivă perceput de un observator informat şi dezinteresat. Imparțialitatea este esențială pentru îndeplinirea adecvată a funcției judiciare, ea privește nu doar hotărârea însăși, ci şi întreg procesul, prin care se ajunge la aceasta (valoarea 2, principiile de la Bangalore privind conduita judiciară).

Mai mult decât atât, potrivit definiției date în jurisprudența CtEDO noțiunii de certitudine legală, se menționează inter alia că legislația națională trebuie să fie expusă cu o suficientă precizie pentru a oferi posibilitatea persoanelor de a-şi reglementa comportamentul în sensul posibilității obținerii unor „consultații adecvate” de a prevedea în caz de necesitate la un nivel rezonabil, consecințele, ce pot surveni în rezultatul anumitor acțiuni (Sunday Times vs UK 26.04.1979, §49).

Certitudine legală impusă inter alia regulilor de procedură civilă în calitate de condiție sine qua non a unui proces echitabil, vizează atât drepturile apelantului, cât şi ale intimatului, motiv din care instanța de judecată, nu este în drept de a substitui voința legislatorului materializată în conținutul normelor de procedură civilă în vederea exonerării intimatei de sancțiunile procedurale din motivul înțelegerii greșite a efectelor legale.

Conform dispozițiilor art.1 alin.(3) al Constituției Republicii Moldova, în lumina interpretărilor date în jurisprudența constantă a Curții Constituționale, (hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 19.01.1998), una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor stabilite de Constituție şi Legi, iar instanța de judecată nu constituie o excepție în acest sens. Instanța de apel reține că neantrenarea în proces a persoanelor care dispun de interes legal în acest sens, reprezintă o violare vădită a

dreptului acestora la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO și constituie temei legal necondiționat, de sine stătător și invocat din oficiu, de casare a hotărârii contestate, cu trimiterea cauzei la rejudecare în prima instanță.

La rejudecarea cauzei prima instanță urmează să țină cont de cele relatate în prezenta decizie, să întreprindă măsuri în vederea atragerii în proces a subiectului de drept, a căror competențe legitime se aduce atingere prin judecarea litigiului în speță și să adopte o hotărâre temeinică și corectă.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.d), 390 CPC, Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de Pidghirnea Ruslan.

Se hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 februarie 2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Savva Lucia către Pidghirnea Ruslan cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere, obligarea achitării studiilor copiilor, cu remiterea cauzei la rejudecare, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, Marina Anton

Judecătorul

Judecătorii Dorin Dulghieru

Constantin Roșca

Dosarul:nr.2a-1700/24 Judecător: Lupașcu Natalia
2-23108301-02-2a-24042024

D I S P O Z I T I V U L
D E C I Z I E I

01 aprilie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

având în componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Anton Marina

Judecătorii Dulghieru Dorin și Roșca Constantin

Grefier Iaz Adelina

examinând în ședință publică cererea de apel declarată de Pidghirnea Ruslan, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Savva Lucia către Pidghirnea Ruslan cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere, obligarea achitării studiilor copiilor, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 februarie 2024, prin care acțiunea a fost admisă.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.d), 390 CPC, Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de Pidghirnea Ruslan.

Se casează hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 26 februarie 2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Savva Lucia către Pidghirnea Ruslan cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere, obligarea achitării studiilor copiilor, cu remiterea cauzei la rejudecare, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, Marina Anton

Judecătorul

Judecătorii Dorin Dulghieru

Constantin Roșca